

96.

In lần thứ nhất

Mỗi cuốn 0\$30

8°
INDO-CHINOIS
1424
(3)

從山后

TUÔNG SƠN-HẬU

(TRỌN BỘ)

CUỐN THỨ BA

DEPT. LEGAL
INDOCHINE
N° 14037

Cuốn gian thì không đóng dấu của chủ bôn: xin chur vị chớ lầm!

DỊCH GIẢ: DUY-THIỆN - LÊ-NGỌC-BÁU - TÂN-AN

CHỦ BÓN: LÊ-PHƯỚC-THÀNH 44 bis Halles Centrales -:- SAIGON

Khương-linh-Tá và Đồng-kim-Lân lo mưu cứu Thứ-phi và Hoàng-tử.

In tại Nhà in XUA-NAY, Nguyễn-Đào-Vinh, 60/64, Bd Bonard, Saigon.

CÁO-BẠCH

Kính cáo cho qui khách Lục-châu dặng rõ : Những các thứ truyện Tàu và Tiểu thuyết hiệu tôi xuất bản nhiều thứ hay, nhiều thứ lạ và truyện tôi bán thì văn xưa bõn cũ, tích dịch thật rất hay, chớ chẳng phải in truyện theo đời nay mà bỏ bớt câu bớt chữ mất nghĩa lý cao xa, vậy thời bộ truyện coi là vô dụng.

Truyện cũng có thứ mắc và thứ rẻ, bởi vì truyện xưa in đủ trương thì phải mắc, còn truyện ít trương thì rẻ lổi 0\$08 và 0\$10 một cuốn mà thôi. Có muốn chớ khỏi làm giá thì lại tại hiệu Lê-phước-Thành thì tôi phân biện cho mà nghe, chớ đừng thấy truyện mà mua đại ắt là làm giá. Việc tôi phân biện đây là lời minh chánh cho lục châu qui khách phải coi chừng cho cẩn thận.

Tiệm tôi xuất bản đủ các thứ sách Quốc-âm Annam và có bán sách: **Tôi học chữ Pháp, Tôi hiểu chữ Pháp** của ông *Roussel Cholon*. Người lờ hội nên mua sách này mà học. Học trong ba cuốn thì dùng tiếng Pháp và nói tiếng Pháp không thua gì người Pháp, giá rẻ, cuốn thứ nhất 0\$70 cuốn nhì và ba giá 1\$50 mỗi cuốn, và tôi có bán **Ấn-quách-Hòe** hiệu Lê-phước-Thành thứ xưa, qui khách có mua hãy coi chừng kẻo làm. Tôi đang xuất bản bõn tuồng Cãi-lương tựa đề **Nặng-Nghiệp-Phong-Trần** rất hay có nhiều hình thật đẹp và nhiều bài ca rất tao nhã.

Như qui khách có lên Saigon chơi, mời ghé lại hiệu Lê-phước-Thành thì tôi tiếp đãi qui khách rất tử-tế, còn muốn mua sĩ về bán lại thì tôi tính rẻ hơn các nơi.

Kính cáo

In tại nhà In XƯA-NAY Nguyễn-háo-Vĩnh

60/64, Boulevard Bonard, Saigon.

TUÔNG SƠN-HẬU

Dịch-giả: LÊ-DUY-THIỆN, Tân-an

THỨ BA (trọn bộ)

Tạ-ôn-Đình giáo đầu. -- Thời không âm vô, đời chẳng liệt phong, giữa trời dựng nghiệp trung-hưng, trong nước vui vầy phi-túy. Kim triều ngự-đệ, mồ Tạ-ôn-Đình, tài lão biết gương binh, trí không hay lược chiến.

Nói tiếp. -- Chém Linh-Tá dưng xu bài kiến. Còn đuổi Kim-Lân khác tợ đuổi ruồi; rày nó đã Sơn-hậu đề dơi, kíp trở lại trào đồ thượng nghị.

Đình, Nhược, Phương hát khách. -- Phấn mả hồi thành tợ điều phi, cung thân triều nội đặc tương tri, bá chiến bá thành giai bá thắng, thình danh vạn đại hưởng kỳ công.

Nói tiếp. -- Dạ! Ba em theo phản-tặc, đã trừ dặng họ Khương, còn Đồng-kim-Lân viên tấu hà phương, tuyệt tông tích hồi trào dải lĩnh. Vọng vương thiên-tuế! thiên-tuế!!

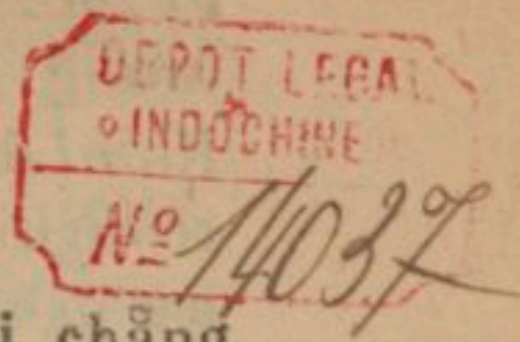
Thiên-Lăng nói. -- Các em an vị. Xưa nó còn hai cánh, nay đã chiết một vai, biết lấy chi chống chỏi nghiệp này, dưng cho nó thân an chốn khác.

Ôn-Đình nói. -- Muôn lâu vương-huynh! Có chữ vương-huynh bất tuyệt, diêm-diêm nại hà. Em e! Hậu nhứt cụ Phàn sơn giả chớ chẳng không.

Thiên-Lăng nói. -- Các em! chẳng can chi, xưa còn Linh-Tá cùng Kim-Lân lo cơ nghiệp cho Tề còn chẳng dặng thay, huấn chi nay Linh-Tá mất rồi, còn một mình Kim-Lân vì như qua để tiêu-liêu sào-lám. Bất quá, nhứt chi yển thử ầm hà bất quá mãn phúc nhi dĩ. Nói thiệt. Vì dầu phong dấy, sẽ ra sức kinh thân, ba em lại dinh trung, mà nghĩ an người ngựa. -- Nguyệt-Kiểu nói. -- Cám cơ lòng lo bừa bừa, tưởng giang san dạ chạnh ngùi-ngùi! Chẳng biết mầu-tử thứ-phi. Sơn-hậu thành chạy đã đến nơi, hay còn mắc trong vòng lưới thõ. Đức phật nghe tin gió, binh truy đã phản hồi. Thế-nữ! Thế-nữ vrag lời, đòi Tử-Trình ta bảo.

Nói tiếp. -- Tử-Trình! May nay trào nội, rày có tin hồi; lo vì sự ấy hồi người, ai mất ai còn kéo sợ.

Tử-Trình nói. -- Bẩm lĩnh bà! Bị trận Khương-linh-Tá, hồi còn một Đồng-kim-Lân, phò hoàng-tử, thứ-phi, thất lạc hà phương nan thức.

Nguyệt-Kiều nói. -- Ngưỡng thân hồ thiên-địa, hà tảo dẫn nhưn mưu, quả cơ-nghiệp Tề-dô, thị nhưt triều hưu bỉ rồi ; Xưa Kim-Lân, Linh-Tá hỏi còn. Thủ-vĩ tồn thủ-vĩ tương giao. Chớ nay Linh-Tá mất rồi, còn có một mình Kim-Lân. Trí-hùng khuyết trí-hùng nan lập ; trời khiến chi cơ-nghiệp, người dễ gánh giang-san ; một cây khôn chống hè nghiêng, bùm dữ cáo bầy khó địch.

Tử-Trình nói. -- Bầm lệnh bà ! Bà sợ Linh-Tá mất rồi, còn một mình Kim-Lân gánh cơ-nghiệp Tề không đặng. Bầm lệnh bà, như Kim-Lân. Tề đá chống trời chẳng nún, rồng vàng ngan biển dễ sờn ; tướng còn Đồng-kim-Lân, ắt nghiệp Tề không mất. Bầm bà, như Kim-Lân. Tài bay dỏng quyết, trí lại thông minh ; trong mình phò chơn-mạng thánh-quân, dầu mà : làm nguy biển quĩ thần nở bỏ. Vốn đã dành ý lão, chi cho nhọc lượng bà ; xin chớ năn đòi hỏi đến già, trong việc ấy xin dung cho lão.

Nguyệt-Kiều nói. -- Gương trước mặt còn soi, có trên đầu làm chứng. Nợ quốc-vương chưa dứt, lấy trung hiếu làm đầu ; ngày nào nghe hoàng-tử đặt an, ngàn dặm đến vân am án phạt.

Phàn thứ-phi nói. -- Hà ! Tướng tới đền rồng bát ngát, cảm thay bệ-phụng bưng khuôn ; ơn vì Nguyệt-Kiều tam-cung, cứu thiếp khỏi nơi lãnh-thất. Họ Khương đã bị thác, người Đồng lại phân ly ; khôn hay hoàng-tử an nguy, dễ biết hà phương sở trú. *Chi nữa.* Lăn theo dấu thỏ, noi giỏi đường chim, tuyết sương dễ bao nài, vận thời ta phải vậy.

Hát nam. -- Phải vậy biết làm sao đặng, nguyện hai vừng xin chứng hiền-nhơn ; ngày nào đem lại giang-san, cảm thương nỗi chúa, dễ sờn lòng tôi ; bai phương lượn những ngậm ngùi, bợ vợ non nước ruột rơi đoạn mầu.

Đạo xướng. -- Sợ linh đi tu trốn thế vua, ngày đêm chuyên giữ trống chuông chùa, kinh-kệ một câu giai bất biết, chuỗi xôi nịch hết bụng chan ban.

Nói tiếp. -- Như nay tôi đi tu với ông Ngu này : nói cho phải : Tuy chẳng nên ông cả thời mặc lòng. Chớ : Song đã dựa cốt phật-bà, bốn mùa mặc những áo già, tám tiết ăn toàn rao muốn. Đi tu có giải cấm ; Nhưt cấm âm tữ, nhị cấm tà dâm, tam cấm thực nhục ; cấm thời cấm vậy mà thôi : thương hại : Nói tương đậu nành, nói đến thịt heo, còn thêm vị mắm ruột ; gái mười bảy lịch nên quá lịch ; cúng bữa rằm làm sãi ngân ngơ. Tối lại hòa-thượng người âm tiêu chịch, tôi diệt một hốc kẹo mà kêu cồ.

Giá-Ngu nói. -- Vậy chờ các phụ đà hương-đặng chưa ?

Phụ-Kiền nói. -- Bạch quá hòa-thượng rồi !

Giá-Ngu nói. -- Nam-vô-phật ! nam-vô-pháp ! nam-vô-!ăng ! nam-vô bát-nhả ma-la-mật ! Bớ các phụ chưa rõ đầu đuôi tôi làm đặng hòa-thượng.

Toán nói. -- Số làm vậy mới làm đặng bực hòa-thượng. Thuở bé còn nhỏ, cha mẹ mất sớm mà bà con cũng không ; tôi mới đồ nghề hoang tôi ra, tôi mới theo với ăn cướp ; nội trong làng họ đều biết tôi thẳng hung hoang, họ đánh họ đuổi tôi đi ; phần bà con thân thích không có, không biết tính nương dựa vào đâu, tôi cứ việc đi ăn cướp, cũng đặng đôi ba đám chi đó. Nói cho phải, việc làm ăn cũng khá, ai ngờ họ thấy họ biết rằng tôi giỏi, họ mới làm như họ diệt gông tôi lại, nổi mõ lên, bàn cật tới tiếp trời quách tôi lại. Rồi họ dắt tôi lên tỉnh làm đơn giải nạp ; bị quan lớn người tấn tra tôi, người mới hỏi tôi, tôi bẩm rằng : Cha mẹ không có, bà con cũng không ; cứ : chẳng đã mới đi ăn cướp có một lần, chẳng qua rủi họ bắt tôi, lạy quan lớn xuống phước cho tôi nhờ. Quan lớn mới nói với làng : Nó cha mẹ bà con không có, tiền án cũng không ; thôi đem ra đánh đòn mà đuổi nó đi. Tên quân đem tôi ra, mới đánh vừa đặng bảy tám chục chi đó ; rồi người dạy tôi về kiếm việc làm ăn, thuê mướn bỏ cái nghề ăn cướp, sau tái phạm bắt nạp, người xử án chém đi. Tôi lạy quan lớn tôi cam đoan, tự tư hướng hậu tôi không mần cái nghề đó nữa, theo taiên-bạ mần ăn mà thôi. Khi rứa chừ người tha tôi về ; nói cho phải, đời khó làm ăn lắm, tôi tái thứ những là : Chém trâu, những là sát nhưn, những là đốt nhà, họ mới hay đặng, rồi làng tuần-vu họ bắt đặng tôi họ lại diệt gông một lần nữa, đặng sáng ngày họ giải nạp tôi. Khi rứa chừ, họ canh tôi họ ngủ quên đi, tôi mới bẻ gông tôi trốn tuốt ! Sáng ngày họ hay tôi trốn họ mới tập nã, họ bắt tôi, tôi chạy vượt đi các phụ. Đến chừng tôi hoã tôi chạy vào chùa, tôi mới lạy hòa-thượng thuở tuổi người đã bảy, tám chục chi đó người mới hỏi tôi, chờ trò chạy đi đâu Tôi mới bạch quá hòa-thượng, tôi đi lối đường khác nước, tôi đến đây tôi nương náo, tôi xin ở tu với hòa-thượng. Người quan kỳ diện mạo, người nhắm tướng bộ tôi, người nói tôi hung hoang lắm, người không cho tôi tu ; tôi lạy người, xin cho tôi ở ngoài tam-quan, đặng tôi vát cây và củi cho hòa-thượng, hòa-thượng cũng không cho đến chừng đó tôi không biết liệu mần răn, tôi mới lạy một lần nữa trăm lạy

hòa-thượng, người không cho tôi tu, thì người làm phước cạo cái đầu cho tôi, dặng tôi đến chùa khác tôi tu. Thời người làm phước cạo cái đầu cho tôi, người cạo vừa rồi, tôi mới vật quách người xuống đó, tôi cắt cổ người ngủm đi, tôi đem người ra ngoài giếng chỗ Đông-liêu, tôi bỏ thây xuống đó lấp giếng lại, rồi bứng một cây chanh trồng lên đó. *Rửa chừ* : Sớm giờ chưa xưng cái tên cho người ta biết.

Nói tiếp. — Mồ hiệu viết Giá-Ngu, chiếm Kiên-tây sơn-tự. *Các phụ ! như ta* : Nương giáo thích kiếm ăn quê chợ, giới màu thiên lương của thế-gian, tụ ác-tăng kê đá dư ngàn, thường ngày lại sát sanh hại vật. Ngoài miệng tuy là niệm phật, trong lòng tích những gươm đao. *Phải khá nghe tôi dặn* : Hễ khách-thương có thấy ai vào, hằm chẳng dặng đem lên giàng hỏa. — (Lúc này Thứ-phi lạc vào chùa)

Phản thứ-phi nói. — *Mồ phật !* Xin hòa-thượng khai tâm trực quã, bố thí thần cô, trai cấp bữa tương dưa, nhờ cùng khi hoạn nạn.

Giá-Ngu nói. — *Ồ nàng phải hỏi màng chi !* Của thập-phương đem đến, thời thầy dãi thập-phương, ai thất vận thầy thương, ai lỡ đường thầy độ. *Bớ nàng ôi !* Vào liêu sau mà ngủ, cho an thừa giấc nàng. *Nghe thầy dặn* : Hễ động tiếng chuông vàng, hãy ra mà bái phật.

— *Bớ các phụ !* Hạn bấy lâu khao khát, nay gặp hội mưa dầm ; lần chuỗi hột ta vào, chẳng nghe thời bẻ cổ.

Phản thứ-phi nói. — *Hòa-thượng đi mô ? tôi hỏi* : Đã có lòng cứu khổ, thượng niệm chữ Di-đà, đem khuya đến phòng ta, vậy chẳng lồi tại nơi hòa-thượng !

Giá-Ngu nói. — *Bớ nàng ôi !* Ta tới đây chẳng qua là : Thấy mặt nàng tư tưởng, chạnh lòng sãi bản hoàn, thương vì một chút hồng nhan, nên phải liêu công hòa-thượng. Nghe thời vui thời sướng, chẳng nghe thời dập thời kiên. *Nói thiệt* : Chẳng nghe thời ắt thiệt thân, đây là nơi địa-ngục.

Phứ-phi nói. — Đã lạc vào chùa-quĩ, đã mang lấy động hồng-bào, nó giết người chẳng có máu đao, chớ nào kẻ hộ trì tam-bảo. Vắn cổ kêu chẳng thấu, ít hơi thán khó thông ! Ác-tăng hỡi ác-tăng ! Cường-bạo ôi cường-bạo !

(Hộ-pháp đến cứu Thứ-phi vân vân).

Giá-Ngu nói. — Ai dả tuột quần tuột áo, cho nên trách đất than trời, vật dầu xuống bặt tai, xé áo đúc vô lỗ miệng.

(Giá-Ngu bị quỷ đánh vân vân).

Nói tiếp. — Bốn cặp không ai cả, roi dâu đánh rất kinh ! *Làm việc này chẳng dặng, thời ta làm qua việc khác.* Nghe

dẫn : Đói cơm lấy cám cho ăn, khát nước lấy dầu cho uống.

Nguyệt-Kiều nói. -- *Này ! nghe cung-nhơn đàm thuyết, hoàng-tử với Kim-Lân, tới Sơn-hậu dung thân, chúa tôi đã hiệp mặt. Nam-mô a-di-đà phật ! Lòng xưa đã chí quyết, thiếp đâu dám vong ngôn ; âu kiếp tới điện-môn, đặng tâu qua thiên-tử.*

Thiên-Lăng nói. — *Chào chị vào cung em chi sớm ? Rứa sao chị chẳng nghĩ tình nghĩa chị em, qui khóc chi rứa chị ?*

Nguyệt-Kiều nói. — *Muôn tâu bệ-hạ ! Rày đã an nghiệp cả, lời thiếp dám tâu qua, xưa có lời hườn nguyện xuất-gia, ba mươi tuổi thời ra đầu phật. Muôn tâu bệ-hạ ! Ngổ rạng trong lỗ đức, siêu tiên-tổ Tạ-gia, một nhánh sanh 5, 7 chị em, hườn phú-quới cũng đã hậu quá, xin dứt nẻo sanh-sanh, hóa-hóa, cho khỏi đường khừ-khừ, lai-lai. Muôn tâu bệ-hạ ! Chẳng nhớ thuở trước Trang-vương sanh đắc tam-tử, trưởng-tử Bao-Âm, thứ-tử Bao-Nhan, quý tử Bao-Thiện, đến sau Trang-vương thăng-hà, trưởng-tử lên trị đạo, trị thiên vô đạo, bèn xuất-gia đầu phật, chi hậu nhưt siêu độ cứu-huyền thất-tổ thay. Đời Trang-vương còn hời để roi, dòng Tạ-thị phải nương theo dấu.*

Thiên-Lăng nói. — *Thưa chị ! Chừ. Lòng chị đã mộ đạo, xin tu ở tại gia, cầu ngoại đường mới thiết Thích-ca, trong nhà chẳng có Mô-ni-phật. Dám bằm chị việc tu chẳng là khó lắm ! tương cương mũi mấn, đập sỏi dày sanh mới dặng. Chị hãy nghĩ lại đó coi. Chị chưa từng trai giải, đâu chịu dặng tương trà. Hay là chị nghe lời a-huôn, thế-nữ nó nói rằng : Phật tức tâm, tâm tức phật, nên chị tin đó. Thưa chị ! Tin chi lòng thế-nữ nói vợ, em xin chị thỉnh lòng mưa tưởng nào ! — Nguyệt-Kiều nói. — Trước bệ tiền cúi lạy, thiếp trở lại thực-phòng.*

Nói tiếp. — *Nam-mô A-di-đà phật ! Lòng lại biết lòng. dạ tua giữ dạ, mặc ai muốn danh cương lợi toản, lỗi kẻ tham phú-quới phù-vân, lòng ta vóc xá kỳ thân, ngổ dặng thông ư phật-đạo. Chi nữa : Một mình vọng cáo, đệ phát tu bành, xin Hộ-pháp chứng minh, tấm lòng thành sở mộ.*

Bắt bài. — *Đoạn trái oan ! đoạn trái oan ! vô tình vọng tưởng sự nhơn-gian, danh sơn độc thọ nhân minh nguyệt, thực thủy vu tâm ý vị khán ; bản bác số tung cơ dưỡng tánh, ma-ha nhưt đích sái kỳ an, kỷ thần thoát dặc mê tâm tục, đại đạo bản đầu đoạn trái oan, đại đạo bản đầu đoạn trái-oan.*

(Hộ-pháp chứng minh vân-vân).

Nói tiếp. — Bên vách không hơi gió, trước mặt nức mũi hương, hay là huệ-nhãn diêu quang, lân trúc ngu tình sỡ nguyện. Ấu là: Đầu rút trâm, tay gói xuyên, chơn thay dép gót đôi hài, bây giờ vui áo vải nâu sòng, chẳng còn tưỡng lâu son các tia. — *Thế-nữ nói.* -- Xem qua mắt vĩa, thấy lợi kinh hồn, mảy mau mau kíp giữ lấy bà, tao chóng chóng vào tàu thiên-lữ.

Thiên-Lãng nói. -- Nga văn phất phách phiêu-phi, hốt kiến tam hồn loạn lạc. Sao mà chị cạo trọc lóc đi làm chi chị? *Nội-thị!* Lĩnh truyền nội-thị, bắt Thế-nữ gia hình. Tao cấp mảy hầu hạ cùng bà, ấy mần rần. Chẳng kiếm lời can gián hoàng-cô, mảy dễ quá thủ mối vào dải lĩnh. *Nội-thị!* Lĩnh truyền nội-thị, dẫn thành ngoại trảm chi!

Nguyệt-Kiều nói. — Khoan đã! để ta tàu lại đã chớ! Xin mưa khai lượng thánh, kéo oan kẻ hạ-thần; việc này vốn ở thiếp làm, tội ấy để cho người chịu sao.

Thiên-Lãng nói. — Thưa chị! Những quân này nó mê ăn mê ngủ, mà nó dễ cho đến nỗi mần rừa, em nói ra chị lại can. *Nội-thị!* đem ra đánh đòn mà đuổi nó đi! Này chị, em nhắc lại chị nghe. Lương-võ-đế lập thành am-viện, dựng bảy mươi hai kiến có dư. Có phải. Hầu kiến vầy một phút sa cơ, nga từ cơ thành phật bất năn cứu. ấy là Lương-võ-đế, còn: Đến sau đời Đường hậu, lại tái tạo sơn tu vạn vật, đều những đóng thọ cơ vi tin, phật đạo đồ chi vô ích chẳng chị! Khê-đơn loạn quốc trung gian dịch, muôn dân đều bạo lộ cốt hài, thạch kính biện chấn phẫn oai, cứu vạn dân dĩ an bá-tánh. Bởi vậy cho nên. Đường kính biện hạ lĩnh, phá phật tượng đứt tiền. Khi rừa chừ! Khuôn trên trị loạn dựng an, cũng vì tin phật-đạo quốc-dân tời bại. Thưa chị! Đả hay rằng phật-đạo, vương-đạo ý cũng đồng; pháp quốc-gia rằng thế chi công, lời sàm-thuyết nở tin cất lấy. Em nhắc tích lại cho chị nghe. Trong lau-bồn-kinh, mẫu mạng là Thanh-Đề, hiếu từ bà Mục-Liên, mẫu mạng Thanh-Đề ác tâm bất thiện; sau hạ lạc thập-diện, khi rừa chừ, Mục-Liên bèn bạch hóa cùng nhà phật, thích nhứt tượng gia-sa, lai đáo tầm thập-diện. Mục-Liên ngó thấy mẹ mà thôi, chớ không cứu dựng mẹ thay; ước tu hành làm vậy, đã cứu thác đặng ai. Vì ta nay là kẻ hậu-lai, phép dẫu dặng độ người tiên vãng. Thưa chị! Phước trời còn lưu-hậu, tiên-lò mới đặng nhờ, bãy chị em còn hỡi sum vầy, ai xuống đó phòng tu mà cứu?

Nguyệt-Kiều nói. — Muôn tâu! Hề xuất gia đầu phật, là tu

lấy thân sau ; từ bây giờ chưa cứu đặng ai, đường họa phúc có ngày nhưn-quã. Đoạn từ bệ-hạ, khoẽ trị quốc trung, can làm chi mỗi lượng cứu-trùng, để mặt thiệp ngao du ngàn dặm.

Thiên-Lãng nói. — Thốn thức lòng son một tấm, tuôn rơi lụy nhỏ hai hàng ; phận đồng-bào ai dễ chẳng thương, đoạn thủ-túc lòng nào chẳng cảm. Đả biết lời này ở trẫm, sự đả rồi trở lại làm chi. *Thưa chị!* Chị đả mộ đạo tu trì, minh nhưt sẽ truyền đưa thượng lộ.

Nguyệt-Kiều nói. — *Muôn tâu!* Hễ là ngôi thiên-tử, đâu có phán hai lời ; thoát khỏi vòng triều khứ mộ lai, đặng lên chốn tiêu-diêu khoái lạc !

Thiên-Lãng nói. — *Nội-thị!* Nội-thị vưng lệnh dạy, sắc chỉ nấy hai người ; mai tam-cung dầu những sớm dời theo cho biết hà phương số trú. *Nội-thị ra truyền cho thiên-hạ thần-dân ai nấy biết :* Nội am gìn đầu đó, cấm Nguyệt-Kiều vào tu ; chịu cơ-hàn chẳng đặng thời về, phải can gián làm chi cho mệt. *Này!* Canh gà nhắc rồi, xe giá xuất thành. *Nội-thị truyền cho các em :* Cùng đặng-đặng công-khanh, tây-môn tỵu lễ đưa hoàng-tử.

Nội-thị nói. — Lệnh cứu-trùng hạ chỉ, cho bà sớm thượng trình, chúc bà mộ đạo tu hành, mặc sức ngao du tiên sái.

Nguyệt-Kiều nói. — *Nam mô a-di-đà phật!* Cỏi phật đà đặng tới, đền vua giả chơn lui ; oan gia từ ấy mà thôi, nghiệp báo thế-gian rồi trả. *Các cung các viện!* Giã từ cung-viện, lớn bé các người, thoại đền rồng các phụng rồi ai, vui phật đạo non tiên chí mỗ.

Hát nam. — Phật đạo non tiên chí mỗ, tấm lòng thành số mộ nào nguôi. — *Thán.* — Hà thời phán thuyết nhưn tình tạn, nhưt nhưt công phu nhưt nhưt nang.

Hát nam. — Nang thân đã dứt giây oan, sự đời mặc thế biển biên sợ đời. — *Thán.* — Ác nghiệt mấn hồng vô đơn tải, bất tri phong tống hữu khách thoàn.

Hát nam. — Cảm thương vì tổ vì tiên, liễu thân tu trước ngõ đền ơn sau ; phăng-phăng tách dặm thiên từ, ngao du nước trí, ta bà non tiên.

Thiên-Lãng và chư huynh-đệ nói. — Thất mặt chạnh lòng phiền, đạm tuôn rơi muôn hột. *Chị ôi!* Chẳng đoái lâu son các tía, nữ tham am cỏ chùa tranh ; xuống đà đập sỏi dày sành, lên lại lâm dâm chải gió ; các em cùng vắn-vỏ, lễ đưa chị xuất gia ; nguyện xin thoát chốn ai hà, ngõ đặng lần qua khổ hải. -- *Nguyệt-Kiều nói.* — Xe rồng xin em lại, dặm liễu

chị trải qua; già năm em còn hưởng vinh hoa, phò một mối cho toàn huynh-đệ.

Hát nam. — Một mối cho toàn huynh-đệ, mặc giả từ tướng sĩ quần liêu; mặc ai giàu miễn sang yêu, mưa dai dề biết nắng chiều nào hay; hư vô là đạo mầu thay, có duyên phật độ, có ngày siêu thăng. *Ừ! em không về ở lại làm chi?*

Lôi-Phuông nói. — *Chị đi tu đầu tóc chị cạo để lại làm chi, cho em xin cho.* — *Nguyệt-Kiều nói.* — *Em chớ hỏi làm chi!*

Lôi-Phuông nói. — *Chị ôi! Em hỏi xem xin cái hơi cái hám của chị, chị đi tu lâu ngày vắng mặt, để khi nhớ chị mà coi.* — *Nguyệt-Kiều nói.* — *Chị để trên đầu năm é.*

Lôi-Phuông nói. — *Chị cho em hay mần răn, còn xâu chĩa khóa chị để đâu?* — *Nguyệt-Kiều nói.* — *Chị cũng để trên đầu năm, em có xin chị cũng cho.*

Lôi-Phuông nói. — *Như trâu ruộng chị tưởng tình em út, thời chị phải biên lai tôi cầm mới chắc, kéo mà anh Nhược ảnh diệt trâu cái tôi đi.*

Nội-thị nói. — *Phút nổi trận cuồng-phong dưng phi sa tấu thạch, mạnh hổ đầu chạy tới, đà công mất Tam-cung, nương theo trận gió đùng-đùng, tách nháy dưng mưa phời phời! Chừ trở lại trào đỏ, dặng tâu qua thiên-tử.*

Hộ-pháp nói. — *Phụng mạng Như-lai khiến, nào dưng cảnh Thành-hoàng. ấy nghe tôi dặn: Nay có Nguyệt-Kiều nàng, mộ đạo mới xuất gia đầu phật; tình lòng hơn đức, có dạ tu trì; vả đây gần am-tự ác-tăng, khá bảo hộ người lành kéo hại.* — *Thành-hoàng nói.* — *Thừa kim-thân sắc hạ, quản chúng tới hộ trì; phòng khi chúng dử hành hung, thời đã có ta bảo-hộ.*

Nguyệt-Kiều nói. — *Chẳng khác thừa lương quá hải, dưng như ky-hạc thăng thiên, mơ màng nương gió tự nhiên, đức phật trận mưa vừa tới, Ôn từ bi đại đức, tình lân truất chúng sanh, bi giờ thông thả một mình, mặc sức ngao du sơn-thủy.* — *Hát nam.* — *Sơn-thủy dẫu ta khoái lạc, dậm bao nài hải giác thiên nha; mầu thiên ý vị thâm xa, lòng ai ai biết ý ta ta tường; tiết danh này bao nài lao khổ, ngổ lâu đời tạc ký sử son.*

Nói tiếp. — *Đã lạc đến am tiền, vào trình qua hoà-thượng Lòng ngu sở mộ, phật đạo từ bi, xin đoái phận nữ-nhi, chút tiền duyên căn bản.* — *Giá-Ngu nói.* — *Vô phật! Lòng nàng đà mộ đạo, hoà-thượng dễ hẹp suy, cho vào chốn phòng vi, dặng nghe kinh thánh pháp.*

Nói tiếp. — *Xem thấy chói lò con mắt, nhìn tường phối*

động tấm lòng, dung-nghi mĩ tự tiên-bồng, tư chất nhảm ngan người hải nhạc; tu hành thời ít phước, trời phật khéo đưa duyên, bấy lâu gặp khách hồng-nhan, bỏ thuở sai dầm mưa hạn. *Các em!* Như rượu mật người một chén, phân nhau cho đủ thời thôi, đại-sur rồi tới thầy hai, cứ phiên thứ phân nhau đi hạ.

Nguyệt-Kiều nói. — Chốn tinh phòng ta ở, đặt ra có ngày có đêm. *Ta hỏi:* Lỗi ấy sao hòa-thượng chẳng kiên, một mình có phao tuôn đột nhập?

Giá-Ngu nói. — Hề có xuất gia đầu phật, khai tâm huấn giáo tại thầy. *Cho nén.* Tới cùng nàng hiệp mặt giao tay, cho phỉ thuở nguồn ân biển ái.

Nguyệt-Kiều nói. — Đả lạc vào chùa quý đã mắc lấy động hồng bào, giết người chẳng có gươm đao, chớ nào kẻ hộ trì tam-bảo? — *Giá-Ngu nói.* — *Lạ này!* Tư bề ai chẳng thấy, dè trên óc đánh hoài, mắt tối tâm không thấy đường rơi, chơn cấp cấp khôn tường nước bước đi rồi!

Thầy hai nói. — Hòa-thượng đã quá độ, con mắt đã trộm lơ, đến phiên thứ thầy hai, phải làm cho tề chỉnh.

Nói nữa. — Việc làm cho cần thận, chi bằng chữ khoa thai, mờ hiệu viết thầy hai, lịch sự hơn hòa-thượng. *Ấm binh đánh thầy hai.* Tư bề như lửa đỏ, trước mặt tự dầu sôi, chẳng biết đánh ở đâu, như là thiên-lôi giáng.

Giá-Ngu nói. *Bớ các phụ!* Việc này làm chẳng dặng, kiểm điều khác ta làm; rao chur tăng kíp dụng hỏa dặng, ba ngày nửa hóa-thân hai gả. *Các phụ!* Cửa thập-phương đem tới, chia nhau kẻ ít người nhiều. *Có phải:* Chi bằng mặc bằng ăn, dâm-dục là sự tồn! (Làm bộ đa!)

Nguyệt-Kiều nói. — Phật còn mang tám nạn, người sao khỏi ba tai; tới chốn thác mưa nài, có thần linh Hộ-pháp. ấy ai chưa tường mặt, nghe tiếng khóc bên màn, nghĩ thân người khác thể thân ta, kíp đỡ dậy cho tường phi thị.

Nói tiếp. — Phàn-phụng-Cơ hỏi chị! Em đây biết cùng chẳng? *Ôi! chị ôi!* Còn chút hơi chẳng tiện nói nẫu, mệt đã quá tâm thần mê sáng!

Than nói. — Ngỡ thoát khỏi nạn, nào hay mắc họa, nào Khương-linh-Tá, nào Đồng-kim-Lân, vì giang-san cơ-nghiệp Tề-quân, cho nên nỗi cô thân bị hãm.

Nói tiếp. — Nói u ở ngoài miệng, đã không thấu dặng trong lòng, bị chúng ác-tăng phục độc dực thôi đã á-khẩu. *Ôi! chị ôi!* Chị dường như cá chậu, em chẳng khác chim lồng, thiên địa nhấc tảo vong, quý thần an tán mạng.

Giá-Ngu nói. — Than khóc bây giờ chẳng dặng, đến đây đà lạc thứ mười, đóng cửa lại cho rồi, gày then ta đi ngủ.

Phàn-Diệm nói. — Hềm Tạ-tặc nắm khôn yên giấc, oán Thiên-Lãng nếm mật thường ngày. *Như tôi :* Chi dung dặng phản quân, dễ thứ loài bạo quốc. Chi dốc trồng tre nên gậy, còn trông hoàng-tử lớn khôn. *Quân !* Kíp tạm dụng tửu diên, người tinh-thần tráng-khien. Mời Đổng-huynh cọng lạc, đồng giải muện tiệc trung hề !

Xương nói. — Kham thán tử-nương lưu lụy ngọc, linh huồn hà phương khổ tương tầm !

Kim-Lân xướng. — Cổ đô diêu vọng ta thân-mẫu, bắc lý u hoài ám đạm sâu !

Phàn-Diệm xướng. -- *Phụ-thân hà !* Khái tưởng phụ-thân lưu lụy ngọc, quái tha Tạ-tặc nguyện phân cang.

Kim-Lân xướng. — Cổ địa diêu triêm ta cơ-nghiệp, cự-bang hà nhứt phục giang-san.

Nói tiếp. -- *Bầm quốc-cự !* Xin liệu vừa một chén, đề mà lo cơ-nghiệp ngàn năm. *Có phải.* Trong màn ấu-chúa bầm, ngoài cõi Thứ-phi xiêu lạc.

Phàn-Diệm nói. -- *Thưa anh, em buồn lắm mà !*

Kim-Lân nói. -- *Thưa quốc-cự !* Có buồn thời dùng thao lược, buồn thời luyện mã-binh, phòng khi phá lủy thâu thành, chờ thuở hưng công diệt Tạ : như thử giang-san tại ngã, cơ-dồ hà hữu qui tha ; làm sao thiên-hạ khea ta, mới gọi trung-quân ái-quốc.

Phàn-Diệm nói. -- Phút chạnh chưng lòng mỗ, xẩy nhớ tới chị miên. Mãng lời phân thuyết, trời phút xể át vàng, quân truyền quân kíp đủ màn, *thưa anh !* hai ta vào an giấc.

Hộ-pháp nói. -- *Bớ Kim-Lân, Phàn-Diệm nghe ta dặn :* Phàn-phụng-Cơ thứ-hậu, bị Sơn-tự ác-tăng, nên ta đến mách cùng, mình nhứt khá tua cứu cấp. *Ấy nghe dặn :* Trước đà toàn nghĩa, sau vẹn thừa ân, cứ lời dặn ân cần, thanh không ta biến hóa.

Phàn-Diệm nói. -- *Dạ dạ ! vâng vâng !*

Kim-Lân nói. — *Thưa quốc-cự !* đêm tam canh người kêu nói chi rứa ?

Phàn-Diệm nói. -- *Thưa anh em chiêm-bao.* Số là : Mộng trung ứng hiện, kim-giáp một người, đến màn tiền dặn bảo mỗi lời, vì chị mỗ bị sơn-tăng-tự. Ác-tăng dặng dữ, nó toan hại người lành, dạy tôi mình nhứt thượng trình, mau đến đó liệu phương cứu cấp.

Kim-Lân nói. — Mộng ứng thần kim-giáp, tướng diêm

ấy chẳng ngoa ; mau mau thượng-mã bốn ba, chóng chóng hai ta thượng lộ.

Phàn-Diệm nói. — *Chư-tướng!* Phú chư tướng giữ gìn ấu-chúa, rao tam-quân thành lũy cần nghiêm ; đổi xiêm-y kịp thượng mã yên, thay hài các tới Tây-sơn-tự.

Hát khách. — Khâm tòng mộng ứng vãn Tây-sơn, cảm triệu linh thông miễn tai ương.

Kim-Lân hát khách. — Mộc vô sương phong thiên lý lộ, bỉ tin đài nguyệt khứ phân phân.

Giá-Ngu nói. — *Các phụ!* Truyền các phụ hương-đăng sắm sửa, rao chư tăng sở điệp rõ ràng, trong dùm dây kịp trói hai nạng, ngoài thời lấy lương sa che mặt. Tốt đả làm bạc ác, ai những khá gấn công, chờ thập-phương đem cửa cúng dung, đáo bán ngộ thời ta lên đăng hỏa.

Bồn-đạo nói. — Chúng đẳng thiện-nam tín-nữ, đến đưng kẻ bạc người tiền ; nay đại-sư trực vãng tây-phương, nguyện ủng hộ chúng sanh đệ-tử.

Giá-Ngu nói. — Đả tới giờ nổi lửa, bồn-đạo kịp lui ra ; tay cầm hương miệng niệm di-đà, lần chuỗi hột tụng câu bồ-tát. *Lạ này!* Lửa nổi lên phát xế, thổi trận gió lạ lùng ; mặt xem thấy trên đàng, có hồng-vân che phủ.

Đồng, Diệm nói. — Bồn-đạo phương xa hai mỗ, chẳng nài ngàn dặm đến đây ; lời bạch cùng Hòa-thượng đặng hay, khoan nổi lửa đề tội lễ cúng.

Giá-Ngu nói. — Nhứt công tu hành trọng, dặng ngày tốt người về ; phật Quan-Âm giáng thể ban khuya, đáo bán ngộ thời lên giàng hỏa.

Phàn-Diệm nói. — Quả như lời mộng ứng, nhờ trận gió xem tường ; anh mau mau bắt lấy chúng tăng, tôi chóng chóng kịp lên giàng hỏa.

Nói tiếp — Ngưỡng thiên nhi đồng khóc, thân tử hỡi Phụng-Cơ, ai từng phạm đến xương da, mà chẳng đau xương lòng thọt. *Ấu là:* Giải thẳng thân thoát hạ, đều phò xuống hòa hai ; tuy là chẳng biết ai, lẽ trời kia khiến vậy. Đồng-kim-Lân anh hỡi, mau kịp dụng lương phương, mồm như voi nó khô xương, hơi tợ cá kia mất nước. *Chị lai tỉnh ! bỏ mụ vãi kia lai tỉnh !*

Nguyệt-Kiều nói. — Ngỡ là thoát tục, hay chẳng siêu thăng ơn này tạc dạ hàm phong, ngời ấy cũng lòng cần cố. Phàn-phụng-Cơ chị hỡi ! em đây biết cùng chẳng ? Còn chút hơi chẳng tiện nói năn, mệt đả quá tâm thần mê sáng.

Phàn-Diệm nói. — Ấy ai chưa từng biết, do nào biết chị

miên ; phiền Đồng-tướng kíp mau, hỏi lại tường công tích.

Kim-Lân nói. — *Bớ mụ vãi chi chi đó ? Xin mụ bày cội rễ, cho ta biết ngọn ngành, do nào biệt tánh danh.*

Nguyệt-Kiều nói. — *Ơn hai người đã cứu, vì một sự phải bày. Từ Thiên-vương an giá chơi mây, bị em thiếp Thiên-Lăng cướp nước. Ơn Tề-trào xả-tắc, cứu Phàn-thị bôn căn ngoài cây người Linh-Tá, Kim-Lân, trong một thiếp cùng Lê-thái-giám. Rày nghe tin đã hãn, tới Sơn-hậu dung thân ta mới xá kỳ thân, bèn xuất-gia đầu phật. Chẳng ngờ lâm ác nghiệt, bị nạn với Thứ-phi.*

Kim-Lân nói. — *Chẳng hay bà ở cung mô viện mô ?*

Nguyệt-Kiều nói. — *Thiếp tam-viện gia tề, biểu tự xưng Nguyệt-Kiều.*

Kim-Lân nói. — *Bớ quốc-cựu ! lạy bà ! Phò an bà Thứ-hậu, nhờ Nguyệt-Kiều tam-cung ; từ Linh-Tá mạng vong, bị Ôn-Đình sở sát ; còn một tôi gánh vát, phò hoàng-tử rũi đông, đến Sơn-thành nhờ đức cựu-công, này Phàn-Diệm em bà Thứ-hậu.*

Phàn-Diệm nói. — *Dạ ! Ơn bà tướng quân-thần chi ngãi tôi dặng toàn tử-dệ chi tình, tới đây vì có lời thần, cứu dặng cũng nhờ ơn phật.*

Phụng-Cơ nói. — *Mơ màng phách huế, lờ lạc hồn huê, dậm huỳnh nguyên những ước chơi xa, miên bạch lộ hay đâu còn thấy. Ói ! Nguyệt tam-cung chị hỡi ; từ lãnh-thất đến nay ; Phàn-Diệm em ai nói mà hay ? cùng Đồng-tướng Kim-Lân chào đó ?*

Phàn-Diệm nói. — *Thị thiên chi nhiên sử, quả tái tạo càn-khôn ; kia non nọ nước hỡi còn, ấy ngời này nhưn đã chẳng khuất. Cầm thay loài bán phật, giận bầy đảng vô nhưn ; chữ thiện giả thiện huôn, câu ác lai ác báo. Quân ! Dẫn tăng-đồ tương tự, tại đàng hỏa thiêu chi, hễ là phép hại nhưn, ắt tự nhiên nhưn hại.*

Phụng tăng nói. — *Dạ ! dạ ! Cúi đầu trăm lạy, xin tỏ một lời, sanh sự tự hai người, khiến thác oan trăm chúng. Như chúng tôi là : Chuyên giữ dùi chuông, dùi trống, dặng mà ăn chuối, ăn xôi. Trăm lạy lệnh ông ! Xin ân thứ cho chúng con nhờ chút. Giá-Ngu nó là thằng ăn cướp, bị sát nhưn nó mới cạo đầu ; ngày thời tụng kệ huỳnh-bào, tối lại đọc kinh chúa quĩ ; thầy hai cũng tề, đáng thác hết về hai.*

Phàn-Diệm nói. — *Còn mấy đũa bày để lại làm chi ?*

Chúng tăng nói. — *Dám bãm lệnh ông ! Thoát chết mấy đũa tôi thoát từng đệ-tử.*

Kim-Lân nói. — *Quân!* Truyền đem hai gả, trói bỏ trên đàng, còn lũ chúng tiểu-lãng, lão nhiều dung làm phước.

Phàn-Diệm nói. — Đả trừ an đảng dữ, chẳng còn khuấy rối dân lành. *Chư tướng!* Truyền chư tướng chỉnh túc xa-lang, xin hai bà trở lại Sơn-thành, cho trọn chữ thĩ chung như nhứt. — *Nguyệt-Kiều nói.* — Chúc đà đệ phát, mộ đạo tu hành; hai người phò chi lại Sơn-thành, chùa để thiệp phần hương lay phật.

Phụng-Cơ nói. — Ông chi tái sanh chi đức, em mới toàn mẫu-tử chi ân; đội hai trời nghĩa chi còn ghi, cúi đầu lay giả từ lui gót. — *Hát nam.* — Cúi lay giả từ lui gót, ngời nặng nguyện khắc cốt minh tâm.

Nguyệt-Kiều hát nam. -- *Hiền-tĩ a!* Khăng thỉnh giữ vẹn mười ân, nghiêng mình giả chi em lai lại chùa.

Phàn-Diệm nói. -- Tam-cung đà phản bộ tự-trung. *Chúng tướng!* Truyền chúng tướng phản hồi thành nội.

Tam nhơn đồng hát khách. — Thệ diệt Thiên-Lãng khữ đại ác bội ngô chi khí, quyết tru Tạ-tặc thâu phục kỳ Tề-địa giang-san.

Thiên-Lãng nói. — Rày nghe Sơn-hậu mãi mả chiêu binh. *Ôn-Đình!* *Lôi-Nhược!* Phứ hai em lãnh bá vạn binh, lập thành bảo ngăn ngừa dãng dữ.

Đình, Nhược nói. — Dạ! Quân hùng-binh bá vạn, đề hồ lũ thiên viên, hai tôi bái tạ ngự-tiền, ngàn dặm ra ngăn Sơn-hậu.

Quân ban nói. — Phụng thiên-tử dương oai khử bạo, phân hung binh vạn đội tranh hùng, sanh ký trương ướng-ướng, kim cổ chấn dùng-dùng!

Đình, Nhược hát khách. — Đại tướng thân đề thủ khí hảo, thiên hoành thu thĩ nhận linh đao, xuy phong lôi cổ sơn hà động, vân ủng sanh kỳ nhứt nguyệt cao.

Ôn-Đình nói. — *Quân!* Đây là nơi hồ-cứ, truyền hạ trại long-bàn. *Nghe ta dặn:* Đêm ngày canh giữ loài gian, thâu khắc tuần thành biên-cảnh.

Hoàng-tử nói. — Suy rồi lại thịnh, vong hết lại hưng, còn nhờ đức Thần-tôn, phải đền ơn Thánh-tổ. *Cựu-công!* Làm sao dặng định giang-san củ, làm sao rặng bình xả-tả: xưa. Phiền cựu-công khai sáng mưu-mô, cùng Đông-tướng vận trừ quyết sách; trừ an Tạ-tặc, bình định Tề-đô; xưa người nào nay dễ người nào, trước minh-chúa sau cùng minh-chúa. — *Phàn-Diệm nói.* — Rạng bầy rồng tuôn cửa võ, thoạt thay sấm dậy đất bằng; chúa còn hay dựng lại cơ hồng, tôi chẳng biết phò an chơn vật. Nghe quân-nhơn tế-

tác, ra thám thính ngoại thành; rằng: Thiên-Lãng sai gả Ôn-Đình, cùng phó-tướng là người Lôi-Nhược. Thừa: Phiền Đổng-huynh ra sức, cơ-nghiệp ở hai ta, ngổ đem lại giềng-bà, kéo phân vân cõi tán.

Kim Lân nói. — Thừa quốc-cựu! Tạ huynh-đệ nên trang đồng cảm, thế hẳng khen ngũ-hồ chi tài. Nhưng mà ta lo chi. Tiên-chinh đề về tôi, hậu tiếp thời quốc-cựu; phò an nghiệp chúa, mới phải đạo tôi; nay con trời giúp sức cây trời, ta vì nước phải hết ngay cùng nước. Xin điện-hạ lui vào ngọc các, cho kẻ hạ-thần quản chúng hưng sự. *Chư tướng!* Truyền tam-quân y lệnh quái kỳ, trừ Tạ-tặc chi phiền tắc dạ. — *Quán ban nói.* — Thừa phụng mạng phụng mạng, tốc hùng binh hùng binh, thế sanh cầm Tạ-tặc Tạ-tặc, truyền lục phục Tề-trào Tề-trào!

Lôi-Nhược nói. — Tặc-thần họ Đổng, người hỏi Kim-Lân! ai bảo người hồ huyết tấn thân, thoại chí mỗ luôn đàm tiếng nhục. (Hai bên đấu chiến sanh-tử vân-vân).

Nói tiếp. — Hảo Kim-Lân tài đồng dả đồng dả!

Hát khách. — Nhập điệu trận như luôn tranh giáp-ất, khai xà đồ như hồ cứ binh-đình.

Kim-Lân nói. — Nhược! nay ra trận cùng tao, nói thiệt:

Hát khách. — Luôn xuất hải hễ luôn mạc thác, hồ ly sơn hễ hồ mạc đào. — *Nhược hát khách.* -- Yển, tước khởi tranh hồng, học chí; báo, lang an cãm cự luôn, xà.

Kim-Lân hát khách. — Giao mã xu tri thế nhược ngử đỉnh thần tướng, bá ban võ nghệ thỉ tha ngọc thạch cụ phần.

(Nhược bại tầu, kẻ Phàn-Diệm đến đánh với Ôn-Đình).

Ôn-Đình nói. — Thằng nào lạ mặt, cỗ-quái hình dung, xem qua ốc ngữ lời-công, con mắt dương gương lộ lộ. *Thằng kia!* bác hỏi: Danh tánh chi khá tở, cha mẹ ở nước nào? dám binh giúp Tề-trào, sao dám đương cùng Tạ.

Phàn-Diệm nói. — Phái giữ nghịch-thần Tề-địa, tên mầy là Tạ-ôn-Đình à!

Ôn-Đình nói. — Ôn-Đình là bác đây; còn mầy tên chi nó?

Phàn-Diệm nói. — Mỗ Phàn-Diệm là danh, đích-từ Định-Công trấn-quốc đây con à!

Ôn-Đình nói. — Mầy là Phàn-Diệm, con của Phàn-định-Công, trấn Sơn-hậu-thành chi! Cha mầy xưa còn chẳng làm nên thân gì thay, huống hồ nay là mầy.

Phàn-Diệm nói. — Trống hỏi chưa đủ chập, người ngựa quyết ra tài, người ta không hai tử sanh có một.

(Phàn-Diệm đâm trúng Ôn-Đình một thương bại tầu!)

Kim-Lân nói. — *Quốc-cựu đình bộ ! Thừa quốc-cựu, như : Tạ-ôn-Đình rất luận, thị quý kế dương du. Tôi xem. Máy binh chẳng có lẽ thua, xin trở ngựa kéo làm mưu Tạ.*

Phàn-Diệm nói. — *Sức tôi đã lượng sức, tài gả thiết tốt tài. Tôi đề kim-thương thích gả nhằm vai, cho nên nó vọng phong nhi tấu ! Chử rằng cùng khẩu, mạc khả tấn truy ; lời anh nói em ghi. Chư tướng ! truyền thâu binh hồi trại.*

Lôi-Nhược nói. — *Đương thuở hàm rồng dứt dấy, thế xem người ngựa chưa suy ; cơ sao anh nương gió chạy đi, binh ta đủ như mưa dưng ấy ?*

Ôn-Đình nói. — *Nhược ! số mầy chưa rõ. Những mấy đứa hình dung cô-quái, sức mạnh quá hơn thần ; địch binh anh thắng bại bất phân, mỗi phút bị nó một thương đã thấu-giáp ; e tặc-nhơn kiến huyết, nên thừa thế mà lui ; cậy hiền-đệ em coi, trọng tích bay là khinh tích.*

Lôi-Nhược nói. — *Nào ! tôi coi cho. Mới vừa thấu thịt, chưa phạm xương vai, dĩ diệu được đồ ngoài, nội tự nhiên tắc dữ. — Ôn-Đình nói. — Đã đành mưu mồi, chi nhục quân ta, gãm phước họa cũng chẳng có xa, thời mẹ Đồng-kim-Lân ở đó. Như Kim-Lân này. Há tuởng niềm tôi chúa, mà bỏ nghĩa mẹ con ; mặt kế truyền các gả hồ-bôn, kíp đến đó y như thử kế.*

Hồ-Bôn nói. — *Trên người đã lựa mặt, dưới tôi phải hết lòng ; lãnh mười chú quân ròng, sắp lưng đi cửa tướng.*

Hát nam. — *Cửa tướng trông chừng cấm-lý, quyết ra tài bắt mẹ Kim-Lân ; nguy nga sơn khúc dò lân, sỏi sành chi quân tuyết sương chi sơn ; mản còn bàn bạc sự dươn, phút đâu đã đến Cấm-sơn hầu gần.*

Nói tiếp. — *Phiền các chú trùng-sai, tìm gia-nhơn hỏi thử.*

Đồng-mẫu than. — *Nhơn tình ta điên-đảo, kỹ độ vọng nan qui ; mộng tàn bán chằm mê hồn điệp, xuân tận tam canh hoán tử-qui.*

Nói tiếp. — *Hềm vì Tạ-lặc, nó khuấy rối nghiệp Tề, nên con già tế hiêm phò nguy, thành Sơn-hậu phò an ấu-chúa ; quật tay lần kế, dặng chín thu dư, biết là có trọn một thờ, hay đã ra lòng hai đời ; xui lòng già thốn thức, khiến dạ mồi bồi hồi, không kể tới người lui, không kể han người hỏi.*

Hồ-Bôn nói. — *Hỏi đã nên khó hỏi, han rất đời khó han, kể thời dấu họ dấu hàng, người lại ẩn hình ẩn dạng ; bỏ bà già trong ngõ, ra tôi hỏi một lời, có phải mẹ Đồng-kim-Lân, đây là nơi Cấm-lý không bà ?*

Đồng-mẫu nói. — *Cấm-lý đây là phải, danh chú tới hỏi*

ai ? Già chưa tỏ duyên hài, khá phân qua nghe thử.

Hồ-Bôn nói — Thưa bà ! Chúng tôi thiệt phúc tâm họ Đồng, bộ-hạ quan Ngự-mã Kim-Lân, người mắc lo luyện tập mã binh, thành Sơn-hậu chờ ngày cử sự. Bởi vậy : Đêm ngày thường tư lự, e lỗi thừa đạo nhà, dạy tôi về thăm viếng lão-bà, trông mạnh khoẻ ông tôi mừng dạ.

Đồng-mẫu nói. — Này ! Thấy nói nửa mừng nửa sợ, nghe rằng bán tín bán nghi ; già vốn chẳng giấu chi, mẹ Kim-Lân là mẹ đây ; vội mừng các chú, về báo tin con. Nghe các chú : Nhọc nhằn lặn suối trèo non, chẳng luận chơn trời góc biển, tạm dùng ít miếng theo thú què mô, một người ba bát cháo no, mưa chớ chấp già lẫn lộ.

Hồ-Bôn nói. — Cơm nước rồi sẽ liệu, ta còn dấu làm chi, trói tay lạy đem về, mồ là quân họ Tạ đây !

Đồng-mẫu nói. — Ói vậy mà ! Vậy cơm-cơm, nước-nước, vậy chiếu-chiếu, giường-giường, mồ cha đũa bạo quân, mồ cha thẳng phản quốc ; miễn cho an nghiệp chúa, đồ sộ giữa hai nghi, sá chi một chút thân già, còn mất ở trong bảy chục.

Hát nam. — Bảy chục thân già chi sá, miễn cho là đem lại đồ vương ; căm hờn thay dăng ngu si, lấy ân làm oán biết gì hơn thua ; miễn giang-san Tề-trào đem lại, sá chi già mật trái gan phơi. — Hồ-Bôn nói. — Dạ ! Dám phân qua trướng hạ, nạp Đồng-mẫu Kim-Lân.

Ôn-Đình nói. — Mỡ trói cho lão-bà, mời lão-bà ngồi, bút chỉ cho lão-bà : Thưa : Lão-bà muốn toàn thân, tả tâm thơ một bức. Ta gởi cho Kim-Lân biểu đầu. Tạ-thị rạng cao quờn trước, danh vọng kia chẳng mất công-hầu.

Đồng-mẫu nói. — Bằng không nữa, bảy mần rần ?

Ôn-Đình nói. -- Bằng chấp nê gánh vát Tề-trào, niềm mẫu-tử ắt là bị hại chớ chẳng không.

Đồng-mẫu nói. -- Thấy nói phùng-phùng lửa dấy, nghe qua sục sục dầu sôi. Tao nói bảy ngoái tai mà nghe. Ông cha mấy hương lộc Tề-quân, anh em gả cướp ngôi Thiện-đế. Mày có học mà ! Kia Tống-thất Huỳnh-Sào khởi nguy, đã chết chẳng toàn thân. Nọ Hờn-gia Vương-Mảng khi quân, có phải tử vô táng địa chẳng ? Huống con mẹ hiền-nhơn xử thế, mình chiếu bảo thân, đầu theo đảng phản-thần, mà đầu loại nguy.

Ôn-Đình nói. -- Chuyển lời đình chi nộ, phần thích lịch chi oai. Quân ! truyền gia hình lão bà thượng đài.

(Quân phi báo Kim-Lân, Kim-Lân xuất trận).

Kim-Lân nói. -- Cửa thành còn nghiêm cần, sao nhà gả

vọng ngôn, hiệu nhà người phi báo !ỏ tường, ta xuất trận chàng không xuất trận.

Lôi-Nhược nói. -- *Bớ anh năm, Kim-Lân hẳn qua đó!*

Ôn-Đình nói. -- *Bớ Kim-Lân! ta hỏi: Vả người là danh tướng, sao chẳng biết vận thời.*

Kim-Lân nói. -- *Nay ta cử đại binh về phục cơ-nghiệp Tề-trào, sao mà không biết vận thời a mậy?*

Ôn-Đình nói. -- *Đã biết người cử đại-binh phục nghiệp cho Tề đó chúc, nhưng mà việc chẳng qua tại trời. Trời khiến mất nghiệp Tề, đất đáng hưng dòng Tả; nếu người mà cải hóa, ắt bắt cập vu Tề. Nói giấu chi người. Vả mẹ người ta lại bắt về, khá qui thuận cho tròn mẫu-tử.*

Kim-Lân nói. — *Mặt nhìn tường tận, chơn bước xuống yên, cả tiếng kêu kia hỏi từ-thân, do hà bị tặc-thần hãm tróc mẹ ời?*

Đồng-mẫu nói. -- *Bớ con! Con đừng buông tiếng khóc, mẹ gãm ý nực cười; vả Ôn-Đình là tướng có tài, bắt dặng mẹ nó mừng đã chết. Ấy là mưu Gia-Các, ấy là kế Tử-Phòng. Bớ Đình, Nhược! Có tài thời lược hồ luôn thao, khá ra sức dề thương khóa mã mà đánh với con tao. Có chi đóng cửa, đội máo đứng trong thành, mạnh mẽ chi bắt dặng mẹ đem ra dề làm bia mà dờ. Bớ con! Như mẹ dẫu về chín-suối, danh tiết dể ngàn thu; hỏi khuyên con bừa chí trọng-phu, sao vậy cũng dưng đầu Tả-tặc.*

Kim-Lân nói. — *Dạ! Trăm lạy mẹ: rất dỗi loại côn trùng nó còn trí phụ-mẫu chi tình thay, huốn chi hơn sanh vạn vật tối linh, hà nhân khí sanh-thành chi đại ngải, con dẫu bõ mẹ sao phải đạo con, chơn đập bõn đầu hỏi đội trời mất thảo ấy sao cho phải nghĩa.*

Đồng-mẫu nói. — *Con! Trọng-phu đừng thối chí, thối chí bắt trọng-phu; con hỏi ngay cùng nước cùng vua, ấy là thảo với cha với mẹ; hỏi phò an nghiệp chúa, cho rạng tiết trung-thần; lấy chữ trung chữ hiếu mà cân, có phải chữ trung ấy nặng hơn chữ hiếu chẳng con?*

Ôn-Đình nói. — *Tần kê tác quái, thị tử như du. Quân! Lệnh truyền lấy cỏ khô, bỏ lên đầu kip dốt!*

Kim-Lân nói. — *Thống thiết! thống thiết! mẫu-thân! mẫu-thân! Trăm lạy nhị tướng-quân! Xin thứ tai cho mồ lờ phân, phương khứ tựa cho mình sẽ quyết.*

Đồng-mẫu nói. — *Bớ con! đừng có khóc! Như mẹ: Minh dặng lửa dường như tấm mát, xuống suối-vàng là giấc điệp êm; mừng thay danh mẹ dặng thơm, thoai bấy tiết già thêm*

rạng ! Con thương mẹ lắm phải à ? Như mẹ này : Năm cốt tàn con tướng, cho hơn đạo chúa tôi ?

Kim-Lân nói. — Trăm lạy ngàn lạy nhị tướng-quan ! Thập niên sự chúa, trung tắc tận trung chi đạo ; sỏ tãi vong thân, hiếu vi thất hiếu chi danh. Trăm lạy mẹ, con cam chịu trọng tội cùng mẹ. Dám khuyên nhị tướng-quân, xin tướng câu thân nãi kỳ thân, xin qui thuận Tạ-thành, miễn tương tàn cốt-nhục. — *Đồng-mẫu nói.* — Bớ Kim-Lân ! để tao chết rồi mày sẽ đầu Tạ-tặc ! — *Ôn-Đình nói.* — Quân ! Lời bà còn khẩn khái, mau cứ phép gia hình.

Kim-Lân nói. — Thống thiết ! thống thiết ! mẫu-thân ! mẫu-thân ! Lạy nhị-vị tướng-quân ! Xin nhớ câu thân nãi kỳ thân, xin tướng chữ càn-khôn chi đạo.

Ôn-Đình nói. — Tướng-quân không đầu, chớ đầu thì bỏ khi-giải lại, ta biểu quân mở cửa thành, vô đàm đạo cùng nhau chơi. — *Kim-Lân nói.* — Xin rộng dung cho mồ lời phân, ba ngày nữa thời tôi qui thuận.

Lôi-Nhược nói. — Tướng-quân phân rằng : Đầu thời đầu, mà xin ba ngày nữa tướng-quân mới đầu. không xong !

Kim-Lân nói. — Thừa nhị tướng-quân cũng vậy, tôi cũng vậy. Có chữ ; Nhon nhon các hữu kỳ chúa. Cho tôi về Sơn-hậu-thành từ biệt nghĩa quân thảo. Trăm lạy nhị tướng-quân. Xin dung dưỡng từ-thân, tôi dám đầu thất ước.

Ôn-Đình nói. — Quân ! Lĩnh truyền quân chúng, giải tãn hạ thành. Kim-Lân ! Lời đoan người đã đành rành, ba bữa dung cho kéo bẹp. — *Kim-Lân nói.* — Mẹ ôi ! Hạ lệnh truyền quân chúng, mau trở lại bồn dinh.

Hoàng-tử nói. — Đồng-tướng xuất binh trận thượng, do hà đại khốc tướng tiền, phép binh-cơ thắng bại lẽ thường, trận này bại hồi còn trận khác.

Kim-Lân nói. — Thấy điện-hạ khôn cầm lụy ngọc, tuởng từ-thân dễ ngọt dòng châu, một chữ trung chữ hiếu làm đầu, trung hiếu ấy hai đường không vẹn. Nhon rày Tạ-tặc, bắt đặng mẹ tôi, nó gia hình dụng lửa đốt hoại, tôi ngó thấy khôn cầm lụy ngọc ; tình thân là chí trọng, xin điện-hạ khoan dung. Tôi thấy nó đốt mẹ tôi, tôi rớt ruột, nên có hẹn với nó rằng : Ba ngày thời qui thuận Tạ-trào, cứu thân-mẫu cho toàn tánh mạng.

Hoàng-tử nói. — Sữ kia tăng mãi, ta dễ chẳng thông, ngó ông tức nhược ông, mẹ người như mẹ mồ. Dễ muốn an cơ-nghiệp, mà chẳng đoái công tôi, tuy phân nhau kẻ đứng người ngồi, thảo ấy thiệt là cấn là bồn. Này người ôi ! Thế

cheo leo giếng Thiện, lo mẩn mát nghiệp Tề; nếu mất người ai chống trạo thừa, như không gả ai phò giếng mối?

Phàn-Diệm nói. — Nay đã gặp thời cơ hội, lực nguyên tái tạo càn-khôn; Điện-hạ chớ ưu phiền, Đông-huynh đừng thối chí; mặc tôi thi kế, cứu vện mẫu-thân. *Tướng-quân!* Nấy nhà người thống quản chư dinh, thay mặt mỗ nghiêm rặng tướng-sĩ. *Chúng tướng ấy!* Ngựa đều cất lặc, quân khá hàm mai, Tây-sơn-tự tức lai, cấp bốn ba đoạt lộ.

Hát khách. — Giải khái đại nan thoát khổ nguy, ai ta Đồng-thị lụy lâm ly, mỗ vô tiếc phong ngô hà nại, bỉ tinh đoái nguyệt đảo Sơn-lây.

Nguyệt-Kiều xưng. — Lạc đạo bản y dĩ kỷ niên, thích-ca la-hán thọ giáo truyền, minh xứ nhứt thời giai nịch mật, tinh phong cơ nội lạc môn thiên.

Nói tiếp. -- Ghốn âm thanh nương ngụ, miền cực-lạc dung thân, tuy chưa thoát khỏi phạm-trần, nó đả lánh miền thế-tục; đoái thấy kia non nọ nước, trực nhìn trên kiển dưới thiên, di bộ hiển như sơn, thác nước khan trí bỉ.

Hát khách. -- Túc đập thảo-hải tây trần-ai, nhân khan cảnh vật lịch sơn nhai, viên cận tiểu-giang-san cạnh đấu, cần huê chi địa đông tây hườn thế-giải, cồ nhiều phú-quí chi thiên.

Phàn-Diệm nói. -- *Hỡi a!* Thị thiên chi nhiên sử, thậm khoái lạc vô cùng, tôi đến đây cầu cứu thiểu phương, xin bà tạm thạch-bàn sê tổ. *Dạ thừa bà!* Trước vưng lời ấu-chúa, sau cứu Đông-kim-Lân, Tạ-ôa-Đình bắt Đông-mẫu-thân, khiến qui thuận thời dung tánh mạng. Tôi còn toan liệu, lui tới chưa xong, trông lòng bà đoái đến Tề-gia, xin thi kế cho toàn mẫu-tử.

Nguyệt-Kiều nói. -- Sự cõ-kim thường hữu, trung hiếu động hồ thiên. *Rất đời:* Thuở loạn Tề còn giúp cho an, nay hoạn nạn dễ đâu nữ bỏ. *Tướng-quân!* *rửa thời.* Người hỡi kiếm nơi ẩn phục, dạ gian tịnh tấn bốn am, việc ấy khá âm thầm, chớ hư trương thịnh thế. Xuất kỳ bất-ý, tặng chúng đều kinh, bắt ta về Sơn-hậu một phen, thời đòi mẹ Kim-Lân ắt dặng.

Phàn-Diệm nói. -- Đức ấy bằng non nước, nghĩa này sánh cao dày; y kế nội truyền lời, dạ thìn tôi tịnh tấn.

Nguyệt-Kiều nói. -- Truyền cho tặng chúng, tự trước am tiền, ruột dạ mỗ đạo tặng thiên, thời phải văn kinh thịnh pháp.

(Phàn-Diệm vô đoạt Nguyệt-Kiều chạy)

Chúng tãng nói. — Bung tai chẳng kịp, tiếng sấm đả ra, giặc ở đâu loạn đến chùa ta, đã cướp mất Tam-cung Nguyệt-Kiều. Âu ta kịp tới, phi báo trào-đình, việc chẳng khá làm thình, sau lại mang trọng tội.

Phàn-Diệm nói. — Mưu tôi dùng đã đặng, bãm Điện-hạ đặng hay, bà Nguyệt-Kiều về đây, mẹ Kim-Lân ắt khỏi.

Hoàng-tử nói. — Mừng mẹ! thừa mẹ an vị. Ông cứu từ thai dựng, nay đã thành hình, đức vị tay trời đất sỡ sanh, cúi đầu lạy Tam-cung trăm lạy.

Nguyệt-Kiều nói. — Nghĩa muốn cho toàn nghĩa, ơn trời đã thi ơn, dầu Tề-trào tái tạo càn-khôn, công ấy ở Kim-Lân gây dựng. Tướng từ-thân họ Đồng, vì ngô-mẫu sỡ sanh. Xin Điện-hạ: Trời tôi đem tới Tạ-thành, Ôn-Đình thấy mẹ chàng ắt sống. — *Kim-Lân nói.* — Cầm đèn soi hang thẳm, ven mây thấy trời xanh, nhờ quốc-cựu kể thi, lại có Tam-cung Nguyệt-Kiều. Dạ bãm bà, kẻ hạ-thần đem bà đến đó, kẻ hạ-thần có nói tiếng chi xin bà miễn chấp.

Nói tiếp. — Xin Điện-hạ an nơi kim-bệ, cho hạ-thần nhứt lĩnh hưng dương. *Chư tướng! truyền tấn binh.*

Ôn-Đình nói. — Hẹn ba ngày đã đến, vắng hàng-tướng Kim-Lân. Quán! Truyền gia hình lão-mẫu thượng đài, chờ người Đồng-kim-Lân qui thuận.

Lôi-Nhược nói. — Ta chào tướng-quân mới qua y lời, vậy hãy bỏ khí-giải lại, đặng ta truyền cho quân nó mở cửa.

Kim-Lân nói. — Mày đừng chước quỷ, mỗ cũng dựng mưu thần; bắt mẹ tao bây gọi rằng cao, cầm chị gã ai là tri thấp?

Lôi-Nhược nói. — Mày nói láo! Họa mày bắt mẹ vãi mớ, chớ mày biết chị tao ở đâu?

Kim-Lân nói. — Quán! Truyền trương cụt láo cho nó coi!

Nguyệt-Kiều nói. -- Bớ Ôn-Đình! Lôi-Nhược! chị đây bớ hai em! — *Đình, Nhược nói.* -- Có phải chị, chị xây lưng cho em coi thử nào. Chị thiệt rồi! Chị thiệt rồi! Chị đi! Mặt nhìn tường tận, ruột tợ kim chằm! Nguyệt-Tam-cung chị hỏi do nào, nên đến đòi Kim-Lân nả tróc?

Nguyệt-Kiều nói. — Hai em! Mấy tuần-huờn rất nhiệm, câu lai báo chẳng chầy, hề là phép xưa nay, hại hơn thời hơn hại. Mẹ người em bắt đó, thân chị đến nỗi này; đồng-bào nghĩa ấy nặng thay, cốt-nhục để cho người hại.

Đồng-mẫu nói. -- Bớ con! bớ con! ấy: Gươm vàng con giữ lấy, kiếm thiết mẹ quân bao. Bớ Đình! Nhược! Bây giờ đã đủ hai, bây nỗi lửa đốt chơi vãi chấp.

Cai Việc nói. -- Dám thừa cố! Bữa nó bắt đặng cố thời

nó hư trường thịnh thế, nó đốt cổ, bây giờ đây nó đã tá hỏa ông cốp, nó không dám đốt cổ đâu! (Điều thêm đa!)

Ôn-Đình nói. -- Bớ tướng-quân Kim-Lân ôi! Bên này niềm cốt-nhục, bên ấy nghĩa sanh thành, cũng chẳng trọng cũng chẳng khinh, vàng ta đổi vàng cũng xúng. Phiền cùng họ Đồng, dĩ khữ di lai, mẹ nhà người trả lại cho người, còn chị mỗ giao lai cho mỗ.

Cai việc nói. -- Nói làm vậy không dặng, nói làm vậy nè. Mẹ nhà cha giao lại cho nhà cha, còn chị của tôi giao lại cho tôi. (Lần thứ nhì nữa đa!)

Đồng-mẫu nói. — Bớ con! đừng đòi, mẹ đã già rồi, có muốn đổi thì bù thêm thặng Nhược nữa mới xúng.

Kim-Lân nói. — Hết bỉ rồi lại thời, hết buồn đến cơn vui; đây đã toàn nghĩa mẹ con, đó lại sum vầy em chị. Hè! lưỡng bàn tương đối; truyền thâu quân!

Đình, Nhược nói. -- Gấm nhà còn tốt phước, mừng đòi dặng chị miên, thi tích linh còn mặng còn nong, vịnh thường đệ càng ngâm càng cảm!

Lôi-Nhược nói. — Quân! Mau bắt trâu, bò, dê, gà, vịt, ngỗng, heo làm thịt cho chị ta ăn.

Ôn-Đình nói. — Nhược! Chị có ăn đâu mà làm. Chị đi tu, hãy truyền quân nấu đồ chay mà thôi.

Nguyệt-Kiều nói. — Em! Chị đã quen nước tri non non, chốn binh chiến làm sao ở dặng. Thôi! hai em ở lại.

Ôn-Đình nói. -- Ta còn tưởng đồng-bào chi ngời, nó lại chẳng hay báo đáp thâm ân. Nó về chi cho khỏi nợ vật trâu, heo nó ăn mừng mà quên phòng chiến bị. Vậy thì: Hiền-đệ khá lãnh binh, khai thành môn cự chiến.

(Phản-Diệm thích Lôi-Nhược tử trận, Ôn-Đình tiếp bị thương luôn bại tầu!)

Phản-Diệm nói. -- Quân! Lôi-Nhược đã vong mạng, Ôn-Đình lại vọng phong. Hạ lệnh giữ quân-nhơn, kíp tấn trường-an địa. — Ôn-Đình nói. -- Thạm cấp chơn thạm cấp! chi nguy thị chi nguy! Nó ào ào như lửa dậy muôn xe, còn tôi lạnh lạnh như nước voi một gáo. Sách má hườn hườn tị, đề thương lấm lấm khai.

Hát khách. — Trục phá sanh môn tiển hổ oai, đề thương trục má tốc bôn khai, tiền quyển quyển má-binh tấn chí, hậu chiêu chiêu thối tặc cùng đô.

Kim-Lân nói. — Ôn-Đình! Nay chúa mỗ trung hưng khôi phục, ta quyết lâm đô-cự tâm về, Tạ-tặc kíp xuống yên, kéo nhọc miên ra sức. (Ôn-Đình bại tầu!)

Ôn-Đình nói. -- Ngựa đến đây dừng gió ba phen, giục chẳng chạy đứng trên một chỗ; thật trời sớm giúp Tề-trào, còn đất nở vong Tạ-thị!

Hồn Linh-Tá nói. — Bớ Ôn-Đình! Đầu ta kíp trả, người hỏi Ôn-Đình, cho biết mỗ anh linh, ta là Khương-linh-Tá. Nay đã mất Tạ, dựng lại nghiệp Tề. Âm-binh! phú Âm-binh thừa lệnh truyền, chém đầu gả huyền ư mộc thượng.

Phản-Diệm nói. — Mỗ đương theo dăng nguy, gã nào đã tranh công, chém Ôn-Đình đầu gả treo cây, quân chừ: hậu-đạo hỏi cho ra tích. Thưa anh! Tôi đương theo giặc, ai đã tranh công, chém Ôn-Đình mộc thượng huyền vị liễu.

Kim-Lân nói. — Chốn này tôi biết, Linh-Tá thác xưa, hiện hồn chàng lai báo chẳng chầy, chém đầu gả huyền du mộc thượng.

Phản-Diệm nói. — Hiền bích chơn hiền hích! anh linh thị anh linh! May dầu đem lại Tề-đô, thời sẽ thiên niên qui tế.

Kim-Lân nói. — Thưa quốc-cựu! Trước đã trừ nanh vuốt, sau sẽ dứt cánh vai; cấp trở về phi báo thành tây, thỉnh hoàng-tử, thứ-phi hội diện.

Quân báo nói. — Dạ! Chúng tôi thám thính, phi báo trào trung, binh tử-hoàng mãn tắc sơn, nhị đốc-tướng vong trận thượng. — *Thiên-Lãng nói.* — Thính thiết tâm hồn phi đảo đảo! Ngô văn thất phách vắng mang mang! Quái sát nề tử-hoàng, ai ta hồ nhị-đệ. *Lôi-Phuông!* Phú Lôi-Phuông lãnh mạng, đem binh cản giang-hàn; hậu-tiếp thời nấy gã Lôi-Vân, tương binh mã sanh cầm hoàng-tử. Đẳng văn ban vô bá, hộ-giá trầm thân chinh, y nhưt lệnh tấn binh, truyền tam-quân khóa mã. — *Quân ban nói.* — Trương phụng-tán! Trương phụng-tán! Hộ luân-xa! Hộ luân-xa! Huy kim-thương võ-trụ, võ-trụ! ngọc chiếu ánh sáng lò, sáng lò!

Phản-Diệm nói. — Trận tiền khán kiến, phản-tặc lai chinh, thế bất cố thi-hài, quyết thế vô lưỡng lập. *Chúng tướng!* Lôi-Phuông đã đầu rơi mã hạ, còn Thiên-Lãng vọng bắc đào sanh, y nhưt lệnh tấn truy, bắt dung tha phản-bối.

Thiên-Lãng nói. — Bớ Vân! chạy, chạy em ôi! Xa xem trên danh có cái am-vân, mau tới đó ẩn thân, kẻ không còn cái cõ

Nguyệt-Kiều nói. — Gần mặt xem đà bản, chị Nguyệt-Kiều đây em. Việc chi bôn tẩu tự trung, vậy chớ nào tam-hiền-đệ?

Thiên-Lãng nói. — Thưa chị! Ba em đã vong mạng, sau trước vốn còn hai; găm năm đũa em trai, lại không bằng một gái. — *Hoàng-tử nói.* — Kìa xem đã bản, nọ chốn sơn-tây; chừ công! Truyền tới chốn am mây, đặng tạ từ á-mẫu.

Kim-Lân nói. — Tạ-tặc chơn Tạ-tặc ! Thiên-Lãng thì Thiên-Lãng ; nan dung tam-xích-kiếm, quyết trãm nhử tặc-thần. — *Nguyệt-Kiến nói.* — *Khoan!* Xin Điện-hạ lượng khai hà hải, cho hạ-thần tở nổi hắt khê. *Như em tôi đây:* Tội soán quân tội đáng chém đầu, xin tướng chur ai-ô cấp-độc.

Thiên-Lãng nói. — Dám tâu qua bệ-hạ, nào tôi có tội chi ; mười lăm năm giữ nghiệp cho nhà Tề, trông hoàng-tử lớn khôn giao lại. Viện các y như củ, lâu dài tốt hơn xưa ; huỳnh-bào-y tôi chẳng dám mang, cữu-long-máo tôi không dám đội. Bây giờ bị đọa, chẳng khác cò nhan, về ở với làng, mỗi năm phải nạp năm quan tiền thuế.

Hoàng-tử nói. — *Bá-quan!* Tề-địa dầu tái tạo, cũng nhờ đức Tam-cuug. *Bầm mẹ!* Chi hai mạng chẳng dung, ước còn rằm cũng thứ. Thiên-Lãng đất cấp cho một xứ, dễ ăn mặc dưỡng thân ; kiêm thâu chức hồi dân, đừng quen thói phản-thần, ắt nan dung tam-xích. *Dạ thưa!* Tạ từ á-mẫu, phản giá hồi loan. — *Nói nữa.* — *Bá-quan!* Truyền văn-võ bá-quan, nhập trào nội tôn-vương tức vị.

Phàn-Diệm nói. — Truyền nhập điện tôn-vương.

Huệ-vương nói. — Nổi ngôi trời sửa trị, trãm hiệu Huệ-vương, lấy đức võ bốn phương, ra ơn nhuần trãm họ. Dân tha thuế tam niên chuần tận, hạ chỉ truyền cứu quận chiêu an. *Hàng-lâm!* Tứ sắc tặng bá-quan, phú hàng-lâm tuyên đọc.

Hàng-lâm nói. — *Bá-quan thỉnh sắc!* Phàn-định-Công sắc phong vi Phàn-ngoại-tồ quốc-công, thiên niên quý tể. Khương-linh-Tá, Triệu-khắc-Thường sắc phong vi thượng đẳng linh-thần, lập lăng miếu trung tâm, mỗi niên thường quý tể. Còn Nguyệt-Kiến phong Á-mẫu hoà-thượng. Phàn-Diệm phong vi Quốc-cự gia tặng Quận-công. Còn Ngự-mả Kim-Lân phong vi Quốc-công, kiêm tri thủy-bộ chur dinh Tử-Trình sắc phong vi Chưởng-thái-giám quận-công. Còn dăng dăng chur quân, các gia thặng tam cấp. Tứ sắc thời ban vạn-vạn tuế!!

Lê dân thiên hạ dặng an,

Phước dưng Tề-trào khôi phục.

Thành nội tu kiều bồi lộ,

Vạn niên công nghệ tấn thương.

Tể bá tể tử tôn phú quý!

CHUNG

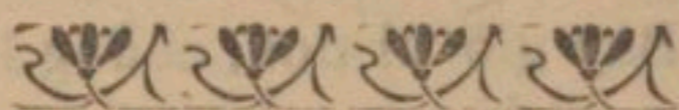
In tại nhà in XUA-NAY, Ng.-háo-Vinh,

60-64 Boulevard Bonard, Saigon.

HÁOVĨNH & Co

56, Boulevard Bonard - SAIGON

Cognac thiết, thiết tốt, hiệu:
 Gay Renaud 7 ngôi sao ...36 \$ 00
 Gay Renaud 3 ngôi sao ...33 00
 Doberlay (Ó bay)18 95
 Doberlay (Tàu Bườm).17 95

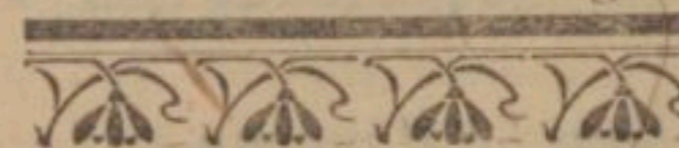
Mỗi thùng có 12 ve lớn và cho thêm 2 ve nhỏ làm kiểu.

Annam ai biết uống rượu ngon phải nhớ mấy hiệu rượu của hãng Annam, uống đã ngon vừa miệng mà được tiếng giúp đồng chủng đồng bào trong thương trường.

Nota : Những Cognac của Hãng Háovĩnh Côngty toàn là Cognac thiết, dùng toàn bằng trái nho trong vùng đất gọi là "Cognac" mà đặt ra, chiếu theo lời nghị Giám Quốc nước Đại Pháp ngày 1er Mai 1909.

Mỗi kỳ gởi rượu qua xứ Đông Pháp cho hãng Háovĩnh đều có giấy Sở Thương Chánh tại tỉnh Cognac nhận thiết chắc chắn để làm bằng.

Savon trắng hiệu :
 Mặt trời mọc dùng
 72 phần dầu, cứng, bọt
 nhiều và tốt vô song.

Savon đen hiệu Con Rồng, danh tiếng nhưt thuở nay trong Nam-kỳ vì là tốt nhưt, cứng nhưt, bọt nhiều nhưt, ít hao nhưt, giặt không mục đồ và tẩy trừ các thứ ghẻ dặng.

Trữ bán sĩ tại

Hãng HÁO-VĨNH.

56, Boulevard Bonard - Saigon

LÊ-VĂN-THINH

dit

LÊ-PHƯỚC-THÀNH

LIBRAIRIE, N° 44 bis Halles Centrales, SAIGON

& N° 12, Rue Nguyễn-tấn-Nghiệm — CÀUKHO

Tại đây có bán Thơ, Tuồng, Truyện, Sách

CA ĐIỆU HÀNH VÂN

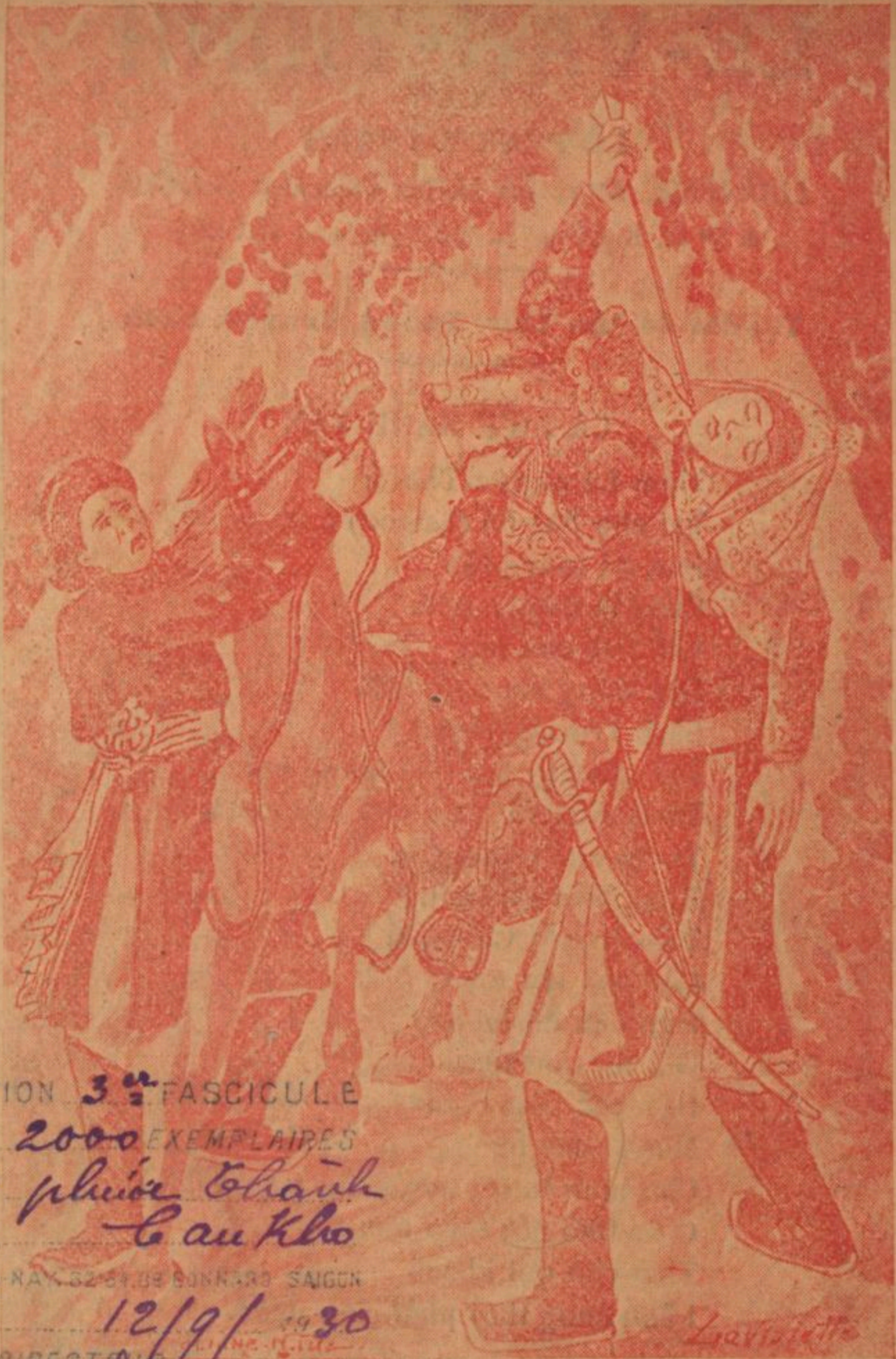
Tiệm Lê-phước-Thành
Tại chợ Sài Gòn (Saigon)
Bán đủ tuồng thơ
Cùng là truyện tích.
Các thứ xưa nay
Đều đóng bìa xinh lịch.
Sách Trương-vĩnh-Ký
Đặt văn hay tao nhã thanh bai
Đặng mua về cháu con học hanh.
Thêm nhiều tuồng lạ
Kiếm thời cải-lương
Tiểu thuyết vui buồn
Các nhà tân soạn
Đều bán đủ tại đây
Giá tòi tinh thấp
Hơn các tiệm ngoài
Mua sĩ huê hồng
Cho năm mươi lăm phần trăm (55%)
Ở xa thời gửi theo nhà thơ
Tiện cho qui khách
Lãnh hàng thời phải giao ngân.

(Contre remboursement).

TUÔNG CẠI-LƯƠNG
THÙ NHÀ NỢ NƯỚC

Mỗi xuất bản xong, có năm tấm hình màu lốt lõng lạc
ở đầu cũng đều có bán. Nếu chỗ nào không có thì xin viết thư
đến Nhà-In Xưa-Nay thương nghị.

Đây là một tấm hình trong bốn tuông này.

..... 1re EDITION 3es FASCICULE

TIRAGE DE 2000 EXEMPLAIRES

ÉDITEUR *Lé Phước Thành
Cau Kho*

IMPRIMERIE XUA-NAY 52-54, 58 BUNNANG SAIGON

SAIGON LE 12/9/ 1930

LE DIRECTEUR
J. H. T.

Hỡi ông xanh sao nở khiến,
còn cảnh đắng cay lão thiết tha lòng”

Tuông này công chúng rất hoan nghinh.

In lần thứ nhì,

phòng diển văn Nhà-In Xưa-Nay nhuận sắc lại thêm hay!